

Väärkäitumisest teavitajate kaitse Eestis

Väärkäitumisest teavitamise (ingl. k. *whistleblowing*) all mõistetakse organisatsiooni endiste või praeguste töötajate poolt neile teadaolevast õigusvastasest teost teatamist.

Teavitajatel on pettuse, väärjuhtimise ja korruptsiooni avastamise protsessis väga oluline osa. Nende ütlused aitavad säästa elusid, kaitsta inimõigusi ning tagada seaduste järgimist. Korruptsioonist teatajad võtavad avalike huvide kaitsmiseks tihti suuri isiklike riske: nad võivad tööl tagakiusamise ohvriks sattuda, saada vallandatud, nende tööandja võib neid konfidentsiaalsuslepperikkumise või laimamise pärast kohtusse kaevata ning nad peavad seisma silmitsi seadusevastaste sanktsioonidega. Äärmuslikel juhtudel võib neid ähvardada ka füüsilise vägivalla oht.

Teavitaja õigus väärkäitumisest teatada on seotud väljendus- ja südametunnistusvabaduse ning läbipaistvuse ja aruandekohustuse põhimõtetega ühiskonnas. Üha enam leiab tõestust asjaolu, et väärnähtudest teavitajate kaitse hõlbustab seadusevastase käitumise paljastamist ning aitab liikuda avatud ja oma tegude eest vastutava töökeskkonna suunas.

Sisukord:

1. Õiguslik korraldus
2. Väärkäitumisest teavitamine praktikas
3. Kokkuvõte
4. Soovitused väärkäitumisest teavitajate kaitse parandamiseks Eestis
5. *Transparency International*'i suunised teavitajakaitse õigusraamistiku loomiseks

Õiguslikud muudatused

Riigikogu täiskogu menetluses on hetkel kolm seaduseelnõu, mis mõjutavad väärkäitumisest teavitajate kaitset Eestis:

- ☉ *Korruptsioonivastane seadus (539 SE II-1) muudab teavitamise kohustust avalikus sektoris ning reguleerib teavitaja kaitseks kohaldatavaid meetmeid.*
- ☉ *Avaliku teenistuse seadus (538 SE II-1) määratleb uue, funktsioonipõhise ametniku definitsiooni, mille tulemuse ametnike ring kitseneb.*
- ☉ *ÜRO korruptsioonivastase konventsiooniga ühinemise seadus (566 SE II-1) kohustab konventsiooni ratifitseerinud riike kehtestama meetmeid, mis tagaksid korruptsioonist teavitanud isikute kaitse.*

1. Õiguslik korraldus

Väärkäitumisest teavitamine pole Eestis piisavalt tähelepanu saanud. Korruptiivsest käitumisest teatamine meenutab inimestele endiselt KGB nuhke ja sellest tulenenud ülekoht. Siiski on viimaste aastate jooksul toimunud teatav areng: alates 2004. aastast on väärnähtudest teavitamisega seotud probleeme käsitletud korruptsioonivastastes strateegiates ning korruptsiooniuuringutes. Hoolimata sellest napib erasektoris esinevat korruptsiooni ja väärkäitumisest teavitamist käsitlevat informatsiooni.

Praegusel hetkel keskenduvad teavitamist puudutavad õigusaktid Eestis valdavalt avalikule sektorile. Väärnähtudest teavitamise reguleerimiseks pole välja antud ühtki iseseisvat õigusakti. Otsene viide korruptsioonist teavitamisele sisaldub korruptsioonivastases seaduses (KVS), kuid kaudselt võib väärkäitumisest teavitamist puudutavaks lugeda ka avaliku teenistuse seadust (ATS), võrdse kohtlemise seadust (VõrdKS) ning karistus seadust (KarS). Korruptsioonivastane seadus ei käsitle erasektori töötajaid, mistõttu on selle reguleerimisala teavitajate kaitsmisel piiratud.

Avalik sektor

KVS § 23 sätestab, et avalikus teenistuses olev ametiisik on kohustatud teavitama asutuse juhti, kaitsepolitsei ametit, politsei ametit või prokuratuuri talle teatavaks saanud korruptiivsest käitumisest. See kohustus laieneb kõigile korruptsioonikuritegudele, mis on määratletud KVS-is, KarS-is, erakonnaseaduses ning riigihankeseaduses. Sama paragrahv tagab ametnikule soovi korral anonüümsuse, välja arvatud juhul, kui väärkäitumisest teavitamise ajendiks on isiklik tulu või teised isiklikud motiivid. Anonüümsust ei garanteerita ka siis, kui kriminaalmenetlus nõuab kuriteo tõendamiseks nimetatud isiku tunnistajana küsitlemist. Kui isik neid tingimusi ei täida, võib teda trahvida või ametist vabastada.

Väärnähtudest teavitajate kaitse määratlemiseks puuduvad otsesed regulatsioonid, välja arvatud anonüümsuse tagamine teatud tingimustel. Siiski on ATS § 160 sätestatud, et avalikul teenistujal on tema suhtes rakendatud distsiplinaarkaristust (sealhulgas ametist vabastamine) õigus kohtus vaidlustada. Sama seaduse § 135 sätestab, et ametnikul on õigus nõuda enda ametisse ennistamist või sellest loobumise puhul hüvitist.

7. mail 2009 kiitis valitsus heaks ning suunas riigikogule arutamiseks ja vastuvõtmiseks uue KVS eelnõu. Uus eelnõu muudab olemasolevaid väärkäitumisest teavitajaid puudutavaid regulatsioone:

- ☉ Korruptsioonijuhtumist teatamise kohustuse asemel on ametiisikul uue seaduse järgi keelatud varjata talle teatavaks saanud korruptsioonijuhtumit;
- ☉ Väärnähtudest teavitaja anonüümsuse garanteerimise regulatsioon laieneb: teavitamise fakti konfidentsiaalsus tagatakse juhul, kui teavitaja ei kirjuta omal soovil alla avalikustamise nõusolekule;
- ☉ Teavitaja kaitsmiseks rakendab kohus võrdse kohtlemise seaduses ettenähtud põhimõtteid, mille tulemusena pöörduv vaidluse korral tõendamiskoormis teavitanud isiku diskrimineerija kahjuks.

Erasektor

Väärkäitumisest teavitamist ning teavitajate kaitset otseselt reguleerivad õigusaktid erasektoris puuduvad. Karistusseadustiku § 306 näeb ette karistuse teise isiku poolt toimepandud esimese astme kuriteo (sh mõned raskemad korruptsioonikuriteod) varjamise eest, samuti karistuse samalaadsetest rikkumistest mitteteatamise eest (§ 307). Lisaks sätestab tunnistajakaitse seadus, et tunnistajakaitset võidakse kohaldada kohtueelse menetluse ja kohtumenetluse käigus ning sellele järgneval ajal (§ 8), juhul kui on olemas võimalus õigusvastaseks mõjutamiseks (§ 3). Sellegipoolest ei sätesta seadus selgelt, et neid meetmeid võiks vajadusel rakendada ka väärnähtudest teavitajate kaitseks.

2009. aasta sügisel oli riigikogus arutlusel uus erasektorit puudutav seaduseelnõu, kartellilepete leebema kohtlemise programm (oktoober 2009, eelnõu nr. 438 SE I), mille eesmärgiks on täiendada KarS, kriminaalmenetluse seadustikku ja konkurentsiseadust. Täienduste peamine eesmärk on vähendada konkurentsialaste kuritegude (nt kartellilepete) eest rakendatavaid karistusi tingimisel, et üks osapool nõustub andma politseile kuritegu puudutavat infot. Kuigi tegu on eriomaste seaduseparandustega, mis otseselt erasektori väärnähtudest teavitamise kontseptsioonile ei keskendu, loodetakse, et seadusemuudatused toovad kaasa edukama konkurentsikuritegude avastamise ja uurimise (tegevusaruanne 2008:3).

2. Väärkäitumisest teavitamine praktikas

Väärnähtudest teavitamise kontseptsiooni vähese leviku tõttu on raske koguda teavet praktikas esinenud juhtumite kohta. Puuduvad andmed väärkäitumisest teavitaja tagakiusamise kohta organisatsioonis pärast teavitamisjuhtu ning info avaliku teenistuja karistamisest korruptsioonijuhtumist teatamata jätmise eest.

Organisatsiooni tasand

Väärnähtudest teavitamist toetavate organisatsiooni süsteemide kohta on tehtud väga vähe uuringuid ning selle kohta on vaid mõned üksikud näited. Vaid vähestel avaliku ja erasektori asutustel on oma eetikakoodeks või tegevuseeskiri, mis siiski ei sätesta, kuidas tegutseda ebasobiva käitumise tunnistamise korral.

Uuring „Rollid ja hoiakud avalikus teenistuses“, mis põhineb rühmaintervjuudel ja avalike teenistujate poolt täidetud küsimustikul, toob välja tõsiasja, et olukorras, kus peaks teatama ebasobivast käitumisest, üritaks suurem osa ametnikest esmalt kahtlusaluse endaga rääkida. Teisel kohal on ülemusega rääkimine, kuid ainult juhul, kui kahtlusi on võimalik tõendada. Kolleegi ebasobiva käitumise arutamist asutuseväliselt, eriti meedia teavitamist, peeti ülimalt ebaeetiliseks (2005:39).

Uuritud riigiametitest on põhjalikumad teavitamissüsteemid kasutusel politseiametis ning maksu- ja tolliametis. Politseiametis alustatakse ametisestest korruptsioonijuhtudest teavitamise vajaduse rõhutamist juba politseikadettide koolitamisel. Maksu- ja tolliamet on asutusesisestesse protseduurireeglitesse lisanud ka teavitajat puudutavad regulatsioonid, mille järgi lasub asutuse ametnikul kohustus teavitada siseauditi osakonna juhatajat suhetest, millega kaasneb korruptsiooni oht, korruptiivsetest tegudest ja kõikidest altkäemaksu või rahalise hüvitise pakkumistest. Põhjus, miks neil asutustel on suurem teavitamiskohustus, võib peituda suhtumises, kuna antud organisatsioonide maine ja tööedu toetub

2004. aasta juunis avati korruptsiooni vihjetelefon, millele vastab teenistuskohustusi täitev kaitsepolitsei ametnik. Kuigi eeldati, et otseliin kergendab inimestel ametivõime korruptsioonist teavitada, on saadud vihjete arv oodatust tunduvalt väiksem olnud. Kõnede hulk on iga aastaga vähenenud: 2004. aastal oli see 38, 2008. aastal ainult 12. Vihjetelefoni avamisel reklaamiti seda ka avalikult ja see sai mõningast meedia tähelepanu, kuid hiljem reklaami ei tehtud. Seda võib pidada kõnede arvu kahanemise peamiseks põhjuseks. 2007. aastal algatati vihjetelefoni kaudu tulnud info põhjal üks kriminaalasi.

**Korruptsiooni vihjetelefon:
612 1500**

ebaeetilisest või korruptiivsest käitumisest teatamisele.

Uuringu erasektorist saadud tulemustele ja ettevõtte esindajate kommentaaridele tuginedes võib väita, et korruptiivsetest tegudest teatamine on pigem erand kui reegel. Organisatsioonide sisekorraeskirjad viitavad parimal juhul vaid kaudselt teavitamisele ning peamiselt on need seotud ettevõtte rahvusvahelise emafirma kehtestatud sisekontrolli nõudmistega.

Kokkuvõtteks võib öelda, et üpris levinud on suhtumine, mille puhul korruptiivse käitumise juhtusid üritatakse esmalt asutusesiseselt lahendada. Asutusest väljapoole minekut nähakse ebaeetilise käitumisena. Kuigi on näiteid teavitamist julgustavast organisatsioonilisest kultuurist, on need pigem näited organisatsioonilisest kontekstist, mitte üldisest arengust Eestis.

Kultuurikontekst

Eesti kultuurikontekst ei hõlbusta väärkäitumisest teavitamist: see ilmneb nii võtmeisikutega tehtud intervjuudest, korruptsiooniuuringutest kui ka meediast.

Eesti korruptsiooniuuringud (2004, 2005, 2007) on käsitlenud kaht teavitamisega seotud küsimust. Esiteks, kas inimesed teavitaksid politseid, kuid nad juhtuksid tunnistama korruptiivset tegu. Teiseks, millised on põhjused, miks nad ei soovi ametivõime korruptsioonijuhtumitest teavitada.

Korruptsiooniuuringust (2004:19) jäeldub, et 74% vastanutest eelistaks altkäemaksu andmist kõrvalt nähes passiivseks jääda (kas rääkida sõpradele ja sugulastele või üldse vaikida). Ainult 16% teavitaks sellest politseid, 4% oleks nõus kohtus tunnistama ning ülejäänud oleksid nõus seda tegema anonüümselt. Need, kes suhtuvad korruptsiooni kui igapäevaelu loomulikku osasse, on vähem aldis politseid informeerima. Teavitamata jätmise põhjuseid on vaadeldud ka uuringus „Korruptsioon Eestis“ (2005). Kõige tavalisemad põhjused korruptsioonist teatamata jätmiseks on selle uuringu kohaselt teadmatus, kuhu peaks pöörduma, küsimus, kas väärkäitumisest teavitajad kannatavad selle tagajärjel kõige rohkem, või ei olda kindel, mis liigitub korruptsiooni alla ega nähta põhjust väärkäitumisest teatada, kuna asi ei jõuaks kunagi kohtusse (2005: 32-33).

Uuring „Korruptsioon Eestis“ (2007: 47) näitab, et ainult 1% üldisest elanikkonnast, 5% avalikest teenistujatest ja 1% ettevõtjatest, kes on korruptsiooniga kokku puutunud, teavitasid sellest ka õiguskaitseasutusi. Suurem osa ei öelnud kellelegi midagi (46%) või rääkisid sõpradele ja sugulastele (22%). Peamisteks teatamata jätmise põhjusteks olid uskumus, et korruptsiooni on raske tõestada, soovimatus tekitada lisaprobleeme, arvamus, et asjaosalised ei jõuaks kunagi kohtupinki, ning veendumus, et tegu on ebaoluliste juhtumitega. Peamised erinevused 2004. ja 2007. aasta uuringu tulemuste vahel on tingitud küsimuste erinevast sõnastusest (hüpoteetiline olukord 2004. aastal, reaalne olukord 2007. aastal).

Tehtud uuringud tõestavad, et inimesed ei ole väga aldis rääkima korruptsiooni- või väärkäitumisest teavitamise juhtudest. Eestit kirjeldatakse tihtilugu väikese, seotud ühiskonnana, kus kõik teavad kõiki, iseäranis kohaliku omavalitsuse tasandil. See loob üsna tugeva vastastikuse sõltuvuse: inimene, kelle korruptiivsete tegude peale sa täna kaebad, võib tulevikus sinu elu üle otsustama hakata.

Samas on suhtumises märgata teatavaid muutusi. Selle kohta on ka mitmeid näiteid, nagu politsei informeerimine ebaühtlast sõiduvuusi harrastavast ja tõenäoliselt purjus juhust, ajalehele ebaseaduslikest parkimistest tehtud fotode

---

2007. aastal kerkis esile väärkäitumisest teavitamise juhtum, kui tervishoiuameti järelevalveosakonna juht rääkis ETVs antud intervjuus, kuidas arstid uimastiladsete ainete retsepte müüvad. Ta õigustas intervjuu andmist lootusetundete ja asjaoluga, et intervjuu initsiatiiv ei tulnud tema poolt. Ametnikule mõisteti selle intervjuu andmise eest distsiplinaarkaristus, kuna ta oli näidanud telekraanil täidetud retsepte, rikkudes seega delikaatsete isikuandmete kaitse nõudeid. Tollane sotsiaalminister juhtis tähelepanu asjaolule, et midagi on valesti, kui avalik teenistuja saab probleemile tähelepanu juhtida ainult ise seadust rikkudes. Erinevates artiklites ilmunud arvamused olid valdavalt ametniku poolt: tal oli õigus arstid paljastada ja tema tegutsemist poleks tohtinud talle süüks panna.

---

saatmine või õiguskantslerile avalike teenistujate ebaõiglaste otsuste peale kaebuste esitamine.

3. Kokkuvõte

Kuigi iseseisvat väärkäitumisest teavitajate kaitse seadust ei eksisteeri, on Eestis olemas mitmeid seda puudutavaid seadusesätteid. Sellest tulenevalt tõusetuvad kaks probleemi: esiteks keskendub õiguslik regulatsioon avalikule sektorile ja teiseks on sätted erinevate õigusaktide vahel laiali jaotatud. Seega võib öelda, et juhul kui inimene märkab korruptiivset tegevust, on üpris raske välja selgitada, mida ette võtta või millisele hilisema tagakiusamise vastasele kaitsele loota. Uus korruptsioonivastane seadus toob kaasa teavitamise regulatsiooni muudatused avalikule sektorile, kuid selle mõju on veel raske prognoosida.

Organisatsiooni tavade areng varieerub nii avalikus kui erasektoris märgatavalt, kuid hästiarenenud teavitamist soodustavad organisatsioonilised tavad on pigem erandiks kui reeglits.

Väärnähitudest teavitamise vajaduse ilmnedes eelistatakse välistele meetmetele organisatsioonilisi. Erinevad uuringud näitavad, et probleemi lahendamist organisatsioonisiselt peetakse õigeks käitumiseks, meedia poole pöördumist nähakse aga vastuvõetamatu teona.

Avalik hoiak korruptsioonilmingutest teavitamise suhtes on pigem negatiivne ning see omab tugevat nõukogude ajast pärit seost. Sellegipoolest on esinenud juhtumeid, mil avaliku või erasektori ettevõtte korruptiivse tegevuse paljastamist on nähtud positiivse käitumisena. Võib väita, et suhtumine muutub, eriti olukordades, mil inimesed näevad otsest ohtu üldisele turvalisusele või korruptiivne tegevus toob kaasa vastuvõetamatu ebaõigluse.

4. Soovitused väärkäitumisest teavitajate kaitse parandamiseks Eestis

- ☉ Kuna väärnähitudest teavitamist puudutav informatsioon on puudulik (juhtumid, võimalik ahistamine), peaks üheks esimeseks sammuks olema vastava info kogumine. Lähtuvalt riigikantselei plaanist asutada avaliku sektori tarbeks eetikanõukogu, võiks selle ülesannetesse kuuluda ka informatsiooni kogumine, juhtumite kommenteerimine, tegevusalaste nõuannete pakkumine jne. Erasektori asutuste puhul võiks selliseid tegevusi organiseerida katusorganisatsioonide kaudu, milleks on Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Tööandjate Keskliit jt.
- ☉ Suunata rohkem ressursse avalikkuse informeerimisele teavitamisjuhtudest ja sellest, kuidas korruptsiooni avastamisele ning uurimisele kaasa aidata. Selgitamiseks „nuhi“ ja teavitaja vahelist erinevust, sobivad alguses tõenäoliselt kõige paremini juhtumid, mis kujutavad üldsusele otsest ohtu (nt liiklusrikkumised).
- ☉ Informatsiooni levitamise võimaluseks peaks olema selgete tegevusjuhiste andmine inimestele, kes on olnud korruptiivsele tegevusele (ametnikud küsivad altkäemaksu, ettevõtted pakuvad altkäemaksu, ebaeetiline ja seadusevastane äripraktika) tunnistajaks. Sellised juhised on eriti olulised

---

Ühing Korruptsioonivaba Eesti osaleb *Transparency International*'i ühisprojektis

„Väärkäitumisest teavitajate kaitse parandamine Euroopa Liidus“. Lisaks Eestile osalevad projektis veel Bulgaaria, Tšehhi, Iirimaa, Itaalia, Läti, Leedu, Rumeenia, Slovakkia ning Ungari.

Projekti rahastab Euroopa Komisjon kriminaalpreventsiooni ning kuritegevuse vastase võitluse programmi raames.

**Väärnähtudest teavitajate
kaitse teistes ELi
liikmesriikides**

- ☉ *Mitte üheski projektis osalenud riigis ei ole vastu võetud ühtset väärkäitumisest teavitajate kaitse seadust, mis rakenduks nii era- kui ka avalikule sektorile.*
- ☉ *Rumeenias on vastu võetud avalikule sektorile laienev väärnähtudest teavitajate kaitse seadus, kuid selle rakendamine on poliitilistel põhjustel problemaatiline. Leedus ja Ungaris kaalutakse seaduse loomist.*
- ☉ *Enamik Ida-Euroopa riike seisab sarnaselt Eestiga silmitsi nõukogude ajast pärit negatiivse suhtumisega teavitamisse.*
- ☉ *Informatsiooni kogumine teavitamisjuhtudest on puudulik kõigis kümnes projektis osalenud riigis. Seetõttu on võimatu hinnata ka teavitamisest saadavat kasu või kahju, mis on tekitatud avalikele huvidele seadusevastastest tegudest teatamata jätmisega.*

kõrge riskiga valdkondades (meditsiin, riigihanked jne). Juhised peaksid olema kättesaadavad nii üldsusele kui organisatsioonidele.

- ☉ Rohkem tuleb tähelepanu pöörata organisatsiooni teavitamissüsteemide ja meetodite arendamisele ning organisatsiooni kultuuri toetamisele. Avaliku ja erasektori ettevõtetele peaks pakkuma nõustamist süsteemide, meetodite ja eetikakoolituse alal.
- ☉ Arvestades fakti, et väärkäitumisest teavitamises nähakse endiselt kui nuhiks olemist, pole hetkel otstarbekas soovitada iseseisva teavitamist puudutava seaduse vastuvõtmist. Sellises seaduses võidaks käesoleval hetkel näha katset minevikku tagasi pöörduda – lükata ühiskonda suunas, kus valitsusele kaebamine on enda isiklike huvide realiseerimise, mitte üldsuse teenimise vahend. Enne uue seaduse vastuvõtmist peaks tugevdama usku sellesse, et teavitamine kaitseb üldsuse huve. Iseseisva väärkäitumisest teavitamise seaduse vastuvõtmist võib prognooside kohaselt planeerida umbes 5 aasta pärast, mis peaks olema piisavalt pikk aeg suhtumise muutuseks.

5. *Transparency International*'i suunised teavitajakaitse õigusraamistiku loomiseks

- Teavitamist puudutav õigusraamistik tagab ebaseadusliku tegevuse ennetamise eesmärgil informatsiooni avalikustamise.
- Hõlmatud on kõikvõimaliku ebaseadusliku tegevuse paljastamine, sealhulgas kriminaalkuriteod, õigusjärge kohustuse rikkumine, kohtuvead, tervise, turvalisuse või looduskeskkonna ohustamine.
- Väärkäitumisest teavitajatenä on kaitstud kõik, keda ähvardab organisatsiooni sisene kättemaksuohu, sealhulgas nii avaliku kui erasektori töötajaid ning neid, kes ei ole tavapärasel töövõtja-tööandja suhtes (konsultandid, teenuste osutajad, vabatahtlikud, endised töötajad jt).
- Pakutav kaitse kehtib väärkäitumise avalikustamise puhul, mis on tehtud heas usus ja siira veendumusega, et avaldatud informatsioon vastab avaldamise hetkel tõele ning ei ole ajendatud isiklikest motiividest.
- Tagatakse teavitaja isiku anonüümsus, välja arvatud juhul, kui isik on ise selle avalikustamiseks nõusoleku andnud.
- Teavitajat kaitstakse igasuguse, teavitamise tulemusena osaks saanud ebaõigluse eest, muuhulgas vallandamise, distsiplinaarkaristuste, töötingimuste halvendamise, hüvede kaotuse ja tagakiusamise eest.
- Tööandjal lasub kohustus tõendada, et töötaja vastu suunatud (distsiplinaar)meetmed võeti tarvitusele muul põhjusel kui toimunud teavitamise tõttu (tööandja tõendamiskoormis). See kohustus võib aja möödudes muutuda.
- Kõiki püüdeid teavitaja tegevusse sekkuda või selle eest kätte maksta käsitletakse süülise käitumisena ning need on aluseks distsiplinaar- või tsiviilvastutusele.
- Väärkäitumisest teavitajatele rakenduvad õigusaktid ei võta ajakirjanikelt nende õigust kaitsta enda allikaid, isegi juhul, kui informatsiooni avalikustamine neile on toimunud halvas usus või isikliku kasu eesmärgil.

Viited

Uuringud, väljaanded

- Korruptsioon Eestis: kolme sihtrühma uuring. 2007. Justiitsministeerium. Kättesaadav (18.05.2009): http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=39962/korrupts_uuring_2006.pdf
- Korruptsioon Eestis: kolme sihtrühma uuring. 2005. Justiitsministeerium. (18.05.2009): http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=28632/Korruptsiooniuuringu+aruanne+%282004_2005%29.pdf
- Korruptsiooniuuring 2004. Justiitsministeerium. Kättesaadav (18.05.2009): <http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=9368/korruptsiooniuuring.pdf>
- GRECO 2004. "Evaluation report on Estonia" Kättesaadav (22.07.2009): [http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2\(2003\)4_Estonia_EN.pdf](http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round2/GrecoEval2(2003)4_Estonia_EN.pdf)
- Postimees 31.03.2007. "Tööandja näeb Peeter Mardnas võimalikku mainekahjustajat"
- Postimees 18.04.2007. "Minister Maripuud häirib Mardna karistamisega seonduv"
- Postimees 18.04.2007. "Retseptiärist rääkinud Peeter Mardna sai karistada"
- Rollid ja hoiakud avalikus teenistuses. 2005. Riigikantselei. Kättesaadav (18.05.2009): http://www.riigikantselei.ee/failid/avaliku_teenistuse_uuring_2006.pdf
- Sihver, Anneli 2007. "Teavitaja kaitse ("teavitaja kaitse") süsteemi rakendatavus korruptsiooni avalikustamisel Eesti avalikus teenistuses". Magistritöö. Tartu Ülikool. Kättesaadav (18.05.2009): http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=30215/Magistritoo_AnneliSihver.pdf
- Õhtuleht, 08.05.2009. "Tööl purjuspäi tabatud arst" Oleksin pidanud koju jääma."
- Äripäev, 14.05.2009. "Endisel pürotehnikute esikontrollijal lasub pistisekahtlus"

Õigusaktid ja muud dokumendid

- Korruptsioonivastane seadus
- Korruptsioonivastane seadus 2009. Seaduseelnõu ja seletuskiri.
- Korruptsioonivastane strateegia 2008-2012. Kättesaadav (18.05.2009): <http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=35767/KORRUPTSIOONIVASTANE+STRATEEGIA+2008-2012.pdf>
- Korruptsioonivastane strateegia "Aus riik" aastateks 2004-2007. Kättesaadav (18.05.2009): <http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=4645/ausriik19-02-04.pdf>
- Seaduse eelnõu 438 SE I "Karistusseadustiku, kriminaalmenetluse seadustiku ja konkurentsiseaduse muutmise seadus" Kättesaadav (18.05.2009): http://riigikogu.ee/?page=en_vaade&op=ems&eid=565462&u=20090520093743
- Eesti Vabariigi töölepingu seadus
- Ülevaade korruptsioonivastase strateegia "Aus riik" aastateks 2004-2007 meetmete rakendamise kohta. Kättesaadav (18.05.2009): <http://www.korruptsioon.ee/orb.aw/class=file/action=preview/id=35013/Korruptsioonivastase+strateegia+AUS+RIIK+2004-2007+I%F5pparuanne.pdf>
- Tsiviilseadustiku üldosa
- Tarbijakaitse seadus
- Looduskaitse seadus
- Karistus seadustik
- Avaliku teabe seadus
- Avaliku teenistuse seadus
- Jälitustegevuse seadus
- Tunnistajakaitse seadus

Kohtuotsused

- Viru Maakohutu otsus 15.03.2006 1-06-3277

Käesolev kokkuvõte on koostatud ühingu Korruptsioonivaba Eesti poolt Transparency International' ühisprojekti „Väärkäitumisest teavitajate kaitse parandamine Euroopa Liidus“ raames.

Kokkuvõtte põhineb Leno Saarniidu (Tallinna Tehnikaülikool) koostatud uuringul väärkäitumisest teavitajate kaitse kohta Eestis.

Uuringu koostamisel andsid soovitusi Mari-Liis Sõöt (justiitsministeerium) ning Anneli Sihver (riigikantselei).

Ühingu Korruptsioonivaba Eesti on avalikes huvides tegutsev mittetulundusühing, mille eesmärgiks on korruptsiooni vastu võitlemine ning läbipaistvuse suurendamine ühiskonnas. Ühingu tegevust toetab alates 2007. aastast Avatud Eesti Fond.

Ühingu Korruptsioonivaba Eesti

Narva mnt. 11d, 10151 Tallinn
info@transparency.ee
+372 6 116 020
www.transparency.ee

